

являється підвідомчим Великому суду Ірландії, проте на компетенцію арбітражу це аж ніяк не впливає, площа його повноважень від цього не зменшується, так як це відбувається у нас. Зокрема, це простежується у нормах законодавства, що не корегуються так грубо як наші і представляє багато гарантій «комфортної» роботи для арбітрів.

У висновку, хотілося б сказати, що реалізація національного арбітражу України дійсно варта визнання, проте, вона не ідеальна до чого завжди треба намагатися йти. Більшість дуже серйозних та нагальних проблем виникають через реформи законодавства в масштабному його розумінні, у той час коли арбітраж, як окрема складова, діє достатньо збалансовано і суб'єктивно має переглянути лише окремі аспекти своєї діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Типовий закон UNCITRAL: URL: http://www.uncitral.org/clout/search.jsp?lng=ru&f=en%23cloutDocument.country-ref0_s%3AIreland
2. Статут ООН: Розділ VI Мирне Розв'язання Спорів, ст. 33. – С. 17. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
3. Урсатій А. Е. Міжнародний комерційний арбітраж в Україні: правове регулювання. *Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин* : збірник матеріалів Всеукр. наук. студент. інтернет-конференції (м. Одеса, 19 листоп. 2021 р.). Одеса : Гельветика, 2021. С. 394-396.
4. Вдосконалення міжнародного комерційного арбітражу в Україні як юрисдикційне сприяння зовнішньоекономічній діяльності. 2020.: URL: <https://coordynata.com.ua/vdoskonalenna-miznarodnogo-komercijnogo-arbitrazu-v-ukraini-ak-urisdikcijne-sprianna-zovnisnoeconomie-nij-dialnosti>

Саданова Юлія Олександрівна,

*студентка 4-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент, доцент кафедри господарського
права і процесу Гофман О. Р.*

РЕЙДЕРСТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Аналізуючи статистику, з кожним роком, на жаль, кількість рейдерських атак має тенденцію збільшуватись. А повномасштабне

вторгнення Російської Федерації на територію нашої держави ще більше ускладнило процес протистояння рейдерству, тому що воєнний час створює ще більший ризик для незаконного заволодіння чужим майном.

Із розробкою нового антирейдерського Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо удосконалення механізму протидії рейдерству», який набув чинності пізніше – 26 липня 2022 р. вже почали робитися певні кроки у мінімізації ризиків рейдерства. Також, після 24 лютого 2022 р. держава одразу закрила доступ до державних реєстрів з метою збереження та забезпечення захисту інформації про фізичних та юридичних осіб, а також майна цих осіб, яке зареєстроване у відповідних реєстрах. Більш того, Міністерство юстиції своєю Постановою від 6 березня 2022 р. № 209 закріпило, що державну реєстрацію в умовах воєнного стану можуть здійснювати тільки ті державні реєстратори, які віднесені до спеціально затвердженого Мін'юстом переліку державних реєстраторів та посадових осіб [2, 3].

До прийняття чергового антирейдерського Закону, законодавство дозволяло проводити реєстраційні дії незалежно від того, де знаходиться нерухоме майно. Саме тому рейдери підшукувати «лояльних/чорних» реєстраторів, які б погодились здійснити незаконну реєстрацію цього майна. А ось якраз новий Закон виключає можливість здійснювати таку реєстрацію за допомогою недобросовісних реєстраторів, причому на всій території України. Але також слід врахувати зворотній бік медалі. Введення територіального принципу реєстрації подалі призведе до певних незручностей і для законослухняних громадян, які мають нерухомість в інших містах, бо їм доведеться витратити більше часу й коштів для того, щоб зареєструвати таку нерухомість. Наступним нововведенням є те, що на держреєстраторів поклали зобов'язання одразу повідомляти власників, обтяжувачів і користувачів нерухомості щодо вчинення будь-яких реєстраційних дій. Вчасне інформування власників майна про незрозумілі реєстраційні дії з їхнім майном на користь третіх осіб має стати дієвим засобом протидії рейдерським атакам, оскільки це дає їм можливість та час подати заяву про заборону вчинення таких дій на строк до 10 днів і звернутися до суду для захисту свого майна від незаконних втручань. Дуже часто мала місце така схема, коли для рейдерського захоплення корпоративних прав, держреєстратору подавали підроблені докумен-

ти про перехід частки в статутному капіталі. Для вирішення цієї проблеми, новий Закон усуває ланцюжок із кількох реєстраторів, коли протиправні реєстраційні дії вчинялися на різних етапах реєстрації із різними реєстраторами, що значно ускладнювало оскарження таких реєстраційних дій. Відтепер можна буде робити запис у реєстрі відразу після нотаріального посвідчення. Тому, для того, щоб внести зміни до відомостей про таку юридичну особу, потрібно буде нотаріально засвідчити підписи учасників юрособи на установчих документах і рішеннях загальних зборів. Також, для того, щоб реєстратор отримав доступ до Державного реєстру речових прав, йому потрібно пройти багатофакторну аутентифікацію, порядок якої визначений Кабінетом Міністрів України. [1, 2].

Звичайно, такі нововведення усунуть велику кількість юридичних прогалин, які давали змогу рейдерам майже безперешкодно здійснювати рейдерські захоплення протягом багатьох років, але без сумніву основою всіх основ залишається грамотна внутрішня налагодженість праці юридичного відділу на підприємствах, оскільки це в інтересах суб'єктів господарювання і треба розуміти, що краще них самих за своє благополуччя ніхто не потурбується [2]. Як показує практика, нині відсутні універсальні методи захисту підприємства від рейдерських атак, проте за умови своєчасної та доречної побудови системи оборонних заходів та порядку їх застосування, шанси підприємства на успішне відвернення рейдерської загрози значно підвищуються [4, с. 345]. Розглянувши різноманітні джерела із зазначеної теми, в цілому науковці виділяють такі види заходів запобігання рейдерським атакам: правовий, фізичний та електронний захист.

Правовий захист підприємства полягає у: а) створенні й організації ефективної роботи юридичного та фінансово-економічного відділів; б) постійному спостереженні за всіма спробами отримати відомості про підприємство третіми особами (напр., з реєстрів чи кадастрів); в) утворенні надійного контрольного пакета акцій підприємства (понад 50%) г) постійному сприянні зацікавленості акціонерів (особливо дрібних) у збереженні та розвитку підприємства (виплата дивідендів, надання соціального пакету тощо) з метою утримання їх від спокуси продати свій пакет акцій зацікавленій стороні; г) створення акціонерного товариства закритого типу для того, щоб обмежити доступ до володіння та управління підприємством; д) внесення у статут підприємства відповідних положень та вимог для посилення

юридичного захисту підприємства; е) підтримці фінансової стійкості та платоспроможності підприємства, контролю кредиторської заборгованості, існує ще спосіб «свідомого навішування боргів» – непоганий спосіб для обдурювання рейдерів, оскільки компанія з великою сумою заборгованості стає вже не такою привабливою; є) організації центральної бухгалтерії не на головній фірмі, а на одному із дочірніх підприємств задля уникнення небажаного доступу до інформації, а також «переливанні» капіталів та активів у дочірні структури; ж) організації системи постійного внутрішнього аудиту бухгалтерських та фінансових документів, перевірки стану документів та рівня їхнього захисту; з) організації надійного захисту інформації про співвласників та акціонерів підприємства, зберігання печаток, установчих документів і свідоцтв на власність підприємства, забезпеченні захисту їх від підробки; и) керівники підприємства в жодному разі не повинні підписувати порожні аркуші, непрочитані тексти договорів, угод чи інших документів із незрозумілим змістом, адже завжди існує ризик зіграти на користь рейдера; і) активному залученні та налагодженні контактів з людьми, які ухвалюють рішення: представниками влади, правоохоронцями, суддями (через звернення з позовними заявами), міжнародними судовими та правозахисними організаціями, які можуть допомогти врегулювати конфлікти та усунути загрози [4, с. 345 – 346, 6, с. 42].

Фізичний захист включає в себе: а) організацію ефективної системи підбору кадрів (компетентних, вірних та надійних фахівців) для роботи в органах управління підприємством; б) залучення для охорони підприємства досвідчених спеціалістів надійної та перевіреної охоронної агенції чи служби безпеки; в) охорону периметра підприємств, будівель і споруд, їхніх стін, дахів, підлоги, вікон, дверей; г) наявність сховищ та їхня укріпленість, надійність замків, воріт та шлагбаумів, забезпечення безпеки кабелів, якими передається інформація, безпеки приміщень, де зберігається інформація; ґ) розробці та реалізації інструкції щодо фізичного забезпечення безпеки персоналу у разі виникнення позаштатної ситуації, а також безпеки та захисту від викрадення працівників та членів їхніх сімей [4, с. 345 – 346, 5, с. 364].

Електронний захист передбачає: а) створення й організацію ефективної інформаційної безпеки підприємства; б) забезпечення захисту комерційної таємниці не тільки на папері, а й у кіберпрос-

торі; в) піар-захист та інформаційна війна проти агресора (активна медійна та громадська діяльність компанії та керівництва, спрямована на формування позитивної репутації підприємства, встановлення взаємозв'язків із громадкістю); г) створення відкритих та доступних каналів у соціальних мережах, куди можна транслювати в онлайн режимі будь-які підозрілі чи очевидно неправомірні дії правоохоронців та інших суб'єктів, використовувати будь-які засоби фіксації (відеокамеру, смартфони, диктофони) г) наявність зв'язків із журналістами та попередньо підготовлених заяв для преси д) впровадження датчиків руху, спеціальних пропусків, смарт замків тощо [4, с. 345 – 346, 6, с. 42 – 43].

Підсумуючи вищесказане, можна зробити висновок, що після набуття чинності Законом України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо удосконалення механізму протидії рейдерству», реалізування певних рейдерських схем стане неможливою, а, у свою чергу, власники майна та бізнесу будуть мати набагато більше шансів захиститися від незаконних дій з боку третіх осіб [1, 2]. Завчасна та ретельна підготовка як нормальної, так і «аварійної» роботи з урахуванням такої величезної кількості різноманітних заходів захисту в подальшому забезпечить стійкість підприємства відносно зовнішніх загроз та значно знизить ризики його захоплення потенційними рейдерами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про внесення змін до деяких Законів України щодо удосконалення механізму протидії рейдерству: Закон України від 12 травня 2022 р. № 2255-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2255-20#Text>
2. Гвелесіані Л. (2022, листопад). Антирейдерський закон: плюси та мінуси. *Журнал Юрист&Закон*, (44). URL: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA013193
3. Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2022 р. № 209. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/209-2022-п#Text>
4. Сабецька Т. І. (2017). Механізми протидії рейдерству як складова формування стратегії економічної безпеки підприємства. *Журнал Економіка і суспільство*, (8), 341 – 348. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/60.pdf
5. Шутий М. (2017). Сутність та зміст фізичного захисту підприємств та організація забезпечення фізичного захисту. Навчально-науковий інституту

права ім. князя Володимира Великого МАУП. С. 364. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jun/13391/57.pdf>

6. Іванов. В. (2017. липень – грудень). Інформаційне суспільство. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут журналістики. (24). С. 42-43. https://www.academia.edu/34925225/_PR_захист_бізнесу_під_час_рейдерського_захоплення_загальні_положення_та_алгоритми_рішень

*Семененко Крістіна Анатоліївна,
студентка 2-го курсу магістратури
факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри господарського
права і процесу Зятіна Д. В.*

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Війна принесла за собою багато викликів для звичного життя людей і спричинила ряд змін до законодавства, в тому числі і у сфері господарської діяльності. За перший місяць воєнних дій показники експорту та імпорту в Україні різко скоротилися[1], що призвело до погіршення економічного стану та інфляції в нашій країні.

Держава намагається робити все можливе для підтримки вітчизняних суб'єктів господарювання, які і так вже постраждали через постпандемічну нестабільність, тому з'являється низка нових нормативно-правових актів, що допомагають вести бізнес у надскладних умовах і зберігати конкурентно-спроможність нашої держави на світовому ринку. Було запроваджено нові правові норми у сфері валютного, митного і податкового регулювання.

Першою проблемою, із якою зіткнулись суб'єкти господарювання – як виконувати зобов'язання за ЗЕД-контрактами перед резидентами РФ та РБ після початку війни? Насамперед слід згадати Постанову НБУ № 18, згідно якої зупинені видаткові операції за рахунками резидентів РФ і Республіки Білорусь та заборонено здійснювати будь-які валютні операції із суб'єктами, що мають місцезнаходження у цих країнах [2]. Таким чином, вітчизняні суб'єкти господарювання